

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระดับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมจะมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพและการปรับตัวบุคคลนั้น ทั้งนี้ เพราะบุคคลที่มาจากครอบครัวต่างระดับฐานะย่อมจะมีประสบการณ์ การเรียนรู้ และโอกาสในสังคมแตกต่างกัน เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระดับฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจกับบุคลิกภาพนี้ ได้มีผู้สนใจศึกษาไว้มาก ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ดังกล่าวตั้งแต่ระยะเริ่มแรกจนถึงปัจจุบันตามลำดับ คือ

ค.ศ. 1946 อาโนลด์ กรีน¹ (Arnold Green) ได้เขียนบทความเรื่อง "เด็กชายจากครอบครัวระดับกลางกับการเป็นโรคประสาท" (The Middle-Class Male Child and Neurosis) ลงในวารสารสังคมวิทยาวิวัต (American Sociological Review) ฉบับหนึ่ง ในบทความนั้นได้แสดงความเชื่อว่า เด็กที่มาจากครอบครัวระดับกลางนั้นมีโอกาสจะเป็นโรคประสาทได้มากกว่าเด็กจากครอบครัวระดับต่ำ ผู้เขียนได้ให้คำอธิบายโดยอ้างถึงประสบการณ์ส่วนตัวในวัยเด็กของตนเองว่า ในชุมชนที่ผู้เขียนเคยอยู่อาศัย บิคามารดาจากครอบครัวระดับกลางมีการอบรมเลี้ยงดูบุตรแตกต่างไปจากบิคามารดาจากครอบครัวระดับต่ำ กล่าวคือ บิคามารดาในครอบครัวระดับกลางมักจะเลี้ยงดู

¹William H. Sewell, "Social Class and Childhood Personality" Approaches, Contexts and Problems of Social Psychology (edited by Edward E. Sampson, University of California, Berkley Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall Inc., 1964), pp. 138-189.

โดยใช้ความรักเป็นเครื่องมือ เป็นต้นว่า เมื่อบุตรทำผิดการลงโทษก็คือ การรู้ว่าจะไม่รัก การแสดงท่าทางรังเกียจ และการตีพอคว้าวามบุตรทำตัวไม่เหมาะสมกับที่บิดามารดาได้ ทรนลาบทรากตรำ ทั้งนี้ เพราะในครอบครัวระดับกลาง บิดามารดามีความรู้สึกว่าตน ่ทองทำงานหนัก ทั้งต้องหาความก้าวหน้าในอาชีพ และต้องเลี้ยงดูลูกให้ดี ผลจากวิธี การเลี้ยงดูเช่นนี้ อารโนลด์ กรีน มีความเห็นว่าทำให้เด็กครอบครัวระดับกลางมีความ รู้สึกเป็นหนี้บุญคุณ และรู้สึกขาดความมั่นใจในตนเอง การกระทำผิดและฝ่าฝืนคำสั่งพ่อแม่ จะทำให้เด็กไม่สบายใจยาวนาน นึกกับเด็กที่มาจากครอบครัวระดับต่ำ ซึ่งเมื่อทำผิดบิดา- มารดาจะใช้วิธีการลงโทษทางร่างกาย เด็กพวกนี้อาจจะไม่สบายใจจะมีอยู่ไม่นาน นิยม ที่จะใช้วิธีการหลบเลี้ยงพ่อแม่ หรือจับกุมเข้าเป็นพวก ในขณะที่เด็กครอบครัวระดับกลาง ไม่สามารถทำอย่างนั้นได้ เพราะมีความรู้สึกของฝั่งพ่อแม่อยู่มาก

ค.ศ. 1948 แอลิสัน เดวิส (Allison Davis) และโรเบิร์ต เจ ฮาวิกเฮิสต์ (Robert J. Havighurst)² ได้สัมภาษณ์มารดาครอบครัวระดับกลางจำนวน 98 ครอบครัว ระดับต่ำ 102 ครอบครัว เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและความคาดหวังในตัว บุตร หัวข้อที่สัมภาษณ์ได้แก่การให้อาหาร การฝึกหัดควบคุมการขับถ่าย การให้นอน กลางวัน การปล่อยให้ออกจากบ้านเพียงลำพัง เวลาที่เด็กจะต้องกลับบ้าน และอายุที่ ควรจะฝึกหัดเด็กเรื่องความรับผิดชอบต่าง ๆ ผลส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่ามารดาจากครอบ- ครัวระดับกลาง เข้มงวดต่อบุตรในเรื่องดังกล่าวตั้งแต่ระดับอายุน้อยกว่ามารดาจากครอบครัว ระดับต่ำ การเลี้ยงดูบุตรโชนมมารดาน้อยกว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำ และปฏิบัติตาม ตารางการบริบาลทารกอย่างเคร่งครัดมากกว่า เข้มงวดในระหว่างให้นมเด็กมากกว่า ให้เด็กหย่านมเร็วกว่า และเริ่มฝึกหัดควบคุมการขับถ่ายเร็วกว่ามารดาจากครอบครัวระดับ ต่ำ และโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว เข้มงวดต่อการฝึกหัดควบคุมพฤติกรรมและมุ่งหวังให้บุตรมีความ

² William H. Sewelliam, op. cit., p. 189.

รับผิดชอบตั้งแต่ระดับอายุต่ำกว่ามารดาจากครอบครัวระดับต่ำ เดวิสและฮาวิกเฮิสต์สรุปผลการวิจัยว่า การเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับกลางทำให้เด็กเป็นคนใจระเบียบ (Orderly) มีมโนธรรม (Conscientious) มีความรับผิดชอบ (Responsible) ง่ายสบาย (Tame) แต่เป็นเด็กที่มีความคับข้องใจสูง (Frustrated) ผลการวิจัยของเดวิสและฮาวิกเฮิสต์นี้มีอิทธิพลต่อความเชื่อในกลุ่มบุคคลทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะนักจิตวิเคราะห์ที่ความเข้มงวดในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับกลางจะทำให้เกิดโรคประสาทขึ้นในเด็กและผู้ใหญ่ของครอบครัวระดับนี้

ค.ศ. 1952 วิลเลียม เอช ซีเวลล์ (William H. Sewell)³ ได้ศึกษาอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยทารกที่มีต่อบุคลิกภาพในวัยเด็กเมื่อไม่นำระดับฐานะมาเกี่ยวข้อง โดยนำผลสัมฤทธิ์เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาครอบครัวชนบทจำนวน 165 คน ในมลรัฐวิสคอนซิน (Wisconsin) ในปี ค.ศ. 1947 มาหาความสัมพันธ์กับคะแนนบุคลิกภาพของเด็กชุดเดิมซึ่งวัดได้ในปี ค.ศ. 1952 จากข้อทดสอบบุคลิกภาพทั้งชนิดโปรเจกทีฟเทสต์ (Projective Test) และ ชนิดใช้เขียนตอบ (Paper and Pencil Test) กับจากคะแนนบุคลิกภาพที่มารดาและครูเป็นผู้ให้เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก ข้อมูลที่วัดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูมีการให้อาหาร การหย่านม การปฏิบัติตามตารางการบริโภคน้ำ การควบคุมการขับถ่าย และการลงโทษ เมื่อเด็กไม่สามารถควบคุมการขับถ่าย วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรในเรื่องดังกล่าวเป็นวิธีการที่นักจิตวิเคราะห์เห็นมากกว่า จะมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กเมื่อโตขึ้น ผลการวิจัยปรากฏว่าบุคลิกภาพที่วัดได้ในวัยเด็กไม่สัมพันธ์กับประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยทารกอย่างมีนัยสำคัญซึ่งขัดกับข้อสรุปการวิจัยของเดวิส และฮาวิกเฮิสต์ ที่ว่ามีความแตกต่างกันระหว่างระดับฐานะในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตร ซึ่งความแตกต่างนี้จะมีอิทธิพลกับการกำหนดบุคลิกภาพของเด็กจากครอบครัวระดับต่าง ๆ

³ Ibid., p. 189-190.

ค.ศ. 1954 ที่ เค กิลบ์ (P.K. Gilbs) และ อีลีเนอร์ อี แมคโคบี (Eleanor E. Maccoby)⁴ ได้เปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาครอบครัวระดับกลางและระดับต่ำ จำนวน 379 ครอบครัวในนิวอิงแลนด์ (New England) ผลการวิจัยชี้ชัดว่าการเลี้ยงดูบุตรของมารดาจากครอบครัวทั้ง 2 ระดับไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การฝึกหัดอบรมเด็กปรากฏว่ามารดาจากครอบครัวระดับต่ำเข้มงวดต่อการฝึกหัดควบคุมการขับถ่าย เข้มงวดต่อการก้าวร้าวและการระงับความต้องการของบุตรมากกว่ามารดาครอบครัวระดับกลาง การลงโทษใช้วิธีลงโทษทางร่างกาย จำกัดสิทธิและเยาะเย้ยมากกว่า มีการลงโทษเรื่องความต้องการก้าวร้าวของบุตรต่อผู้ปกครองและเพื่อนมากกว่ามารดาครอบครัวระดับกลาง แต่ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างมารดาทั้ง 2 ระดับ ในเรื่องการลงโทษด้วยการละทิ้งและไม่ให้ความรัก สรุปลักษณะโดยทั่วไป การอบรมเลี้ยงดูของมารดาครอบครัวระดับกลางมีการยอมรับบุตรมากกว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำ ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของเควิสและฮาวิกเฮิสต์ ซึ่งพบว่าครอบครัวระดับกลางเข้มงวดต่อบุตรในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูในวัยทารก การควบคุมพฤติกรรมและความมุ่งหวังให้เด็กรับผิดชอบด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับอายุน้อย ความขัดแย้งของผลการวิจัยนี้ทำให้ความพึงใจที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับกลางว่าทำให้เด็กมีความคับข้องใจลดลง

ควยเหตุนี้ใน ค.ศ. 1955 เควิส และฮาวิกเฮิสต์⁵ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลซ้ำใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยพยายามปรับข้อมูลและระดับอายุของกลุ่มตัวอย่างให้สามารถ

⁴
Ibid., p. 190.

⁵Urie Bronfenbrenner, "Socialization and Social Class Through Time and Space," Readings in Social Psychology (3rd.ed., Edited by Eleanor E. Maccoby, Theodor M. Newcomb, and Eugene L. Hartley, New York: Holt, Rinehart and Winston Inc., 1958), pp. 400-425.

เปรียบเทียบกับการวิจัยของ กลิมส์และแมคโคบี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใหม่นี้ไ้พบ ความชัดเจนของการวิจัยทั้ง 2 อย่างกว้างขวาง เดวิสและฮาวิกเฮิสท์ ได้ให้เหตุผล ของความชัดเจนดังกล่าวอาจเป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดูบุตร ในรอบเวลาที่ ผ่านมาได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างจริงจัง หรือไม่ก็เพราะการสุ่มตัวอย่างหรือการวิเคราะห์ ข้อมูลมีข้อผิดพลาด

ต่อมา ค.ศ. 1956 คัมบลิว เอช ซีเวลล์ และ เอ โอ ฮอลเลอร์ (A.O.Haller)⁶ ได้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางบุคลิกภาพของเด็กกับระดับฐานะของครอบครัว โดยหาความสัมพันธ์ของระดับฐานะกับคะแนนการปรับตัวทางบุคลิกภาพที่เด็กทำ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพหลายชุด ผลการวิจัยสนับสนุนผลการวิจัยของกลิมส์ และแมคโคบี ที่ว่าครอบครัวระดับกลางมีการยอมรับบุตรมากกว่าครอบครัวระดับต่ำ กล่าวคือปรากฏว่า ส่วนใหญ่เด็กจากครอบครัวระดับกลางทำคะแนนได้ดีกว่าเด็กจากครอบครัวระดับต่ำ แต่ ค่าสหสัมพันธ์ที่ได้เกือบทั้งหมดต่ำ ซึ่งหมายความว่ามีความแตกต่างระหว่างการปรับตัว ทางบุคลิกภาพของเด็กจากครอบครัวทั้ง 2 ระดับน้อย อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ มิได้ทดสอบนัยสำคัญของค่าสหสัมพันธ์นั้น และมีได้มีการควบคุมการสุ่มตัวอย่างและการ ควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับระดับฐานะหรือบุคลิกภาพไว้ ดังนั้นซีเวลล์ จึง ได้แก้ไขแบบการวิจัยใหม่โดยวัดดัชนีการวัดบุคลิกภาพและระดับฐานะให้เป็นไปอย่าง ยุติธรรมจริง ๆ และมีให้ข้อมูลของทั้ง 2 ขึ้นแก่กัน โดยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างมากขึ้น เป็น 1,402 คน จากแหล่งชุมชนที่มีวัฒนธรรมประสมประสานกันดีแล้ว และมีคนในระดับ ฐานะต่าง ๆ อย่างกว้างขวางเพียงพอ ใช้เกณฑ์ลักษณะอาชีพ และอิทธิพลกับชื่อเสียง ของครอบครัวตามสายตาของชุมชน เป็นเกณฑ์วัดระดับฐานะ แล้ววิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ระหว่างระดับฐานะกับคะแนนการปรับตัวทางบุคลิกภาพ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบบุคลิกภาพ

6

William H. Sewell, op. cit., pp. 191-192.

แคลิฟอร์เนีย (California Test of Personality) จากนั้นขึ้นสู่สุดท้ายได้ควบคุมตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ดังกล่าว เช่น จำนวนพี่น้อง สติปัญญา และอายุของเด็ก ผลการวิจัยปรากฏว่าความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางบุคลิกภาพกับระดับฐานะยังคงค่อนข้างต่ำอยู่ คือประมาณ .16 ระหว่างอาชีพของบิดามารดา กับคะแนนการปรับตัวของเด็ก .23 ระหว่างเกียรติยศและอิทธิพลของครอบครัวกับการปรับตัวของเด็ก และ .25 ระหว่างเกณฑ์การวัดระดับฐานะทั้ง 2 เกณฑ์รวมกันกับคะแนนการปรับตัวของเด็ก และเมื่อควบคุมตัวแปรด้านอื่น ๆ ได้แก่ระดับอายุ ระดับสติปัญญา และจำนวนพี่น้องของกลุ่มตัวอย่าง คาสหสัมพันธ์ระหว่างเกณฑ์ทั้ง 2 รวมกันกับคะแนนการปรับตัวของเด็กไม่ต่ำลง อย่างไรก็ตาม คาสหสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงชี้ให้เห็นว่ายิ่งครอบครัวระดับต่ำลง คะแนนการปรับตัวทางบุคลิกภาพของเด็กยิ่งน่าพึงปรารถนาน้อยลง

ในที่สุด ปี ค.ศ. 1959 ยูรี บรอนเฟนเบรนเนอร์⁷ (Urie Bronfenbrenner) ได้นำผลการวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวทั้ง 2 ระดับที่ทำมาตลอดระยะเวลา 25 ปี คือระหว่าง ค.ศ. 1932 ถึง 1957 ทั้งที่โคพิมพ์และมิโคพิมพ์เผยแพร่มาวิเคราะห์ ได้พบหลักฐานที่จะอธิบายความขัดแย้งดังกล่าวในรูปของแนวโน้มว่าก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่ 2 การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับต่ำมีการยอมรับบุตรมากกว่า โดยเฉพาะในเรื่องการให้อาหาร และการฝึกหัดการขับถ่าย แต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มารดาครอบครัวระดับกลางกลับมีความยึดหยุ่นในเรื่องของการฝึกหัดอบรมมากกว่า (Training) ส่วนเรื่องการเลี้ยงดูบุตร (Feeding) นั้น ปรากฏว่าในระยะเวลา 25 ปีที่ผ่านมามารดาอเมริกันทุกระดับครอบครัวมีความยึดหยุ่นในการเลี้ยงดูบุตรมากขึ้น สำหรับการฝึกอบรมบุตรปรากฏว่าปัจจุบันมารดาครอบครัวระดับกลางมีการยอมรับความต้องการและแรงปรารถนาของบุตรมากกว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำ มีการลงโทษทางร่างกายเด็กน้อยกว่า ยอมรับและให้ความเท่าเทียมระหว่างผู้ปกครองกับบุตรมากกว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำ

⁷Urie Bronfenbrenner, *op. cit.*, pp. 400-425.

ค.ศ. 1959 เมลวิน แอล โคน⁸ (Melvin L. Kohn) ได้สัมภาษณ์บิดาและมารดาของนักเรียนชั้น 5 (Grade 5) จากครอบครัวระดับกลางและระดับต่ำในกรุงวอชิงตัน ถึงค่านิยมหรือความมุ่งหวังเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะที่ต้องการในบุตรของตนมี ผลการสัมภาษณ์ปรากฏว่าโดยส่วนรวมแล้วมารดาทั้ง 2 ระดับเห็นว่าบุคลิกลักษณะที่น่าพึงปรารถนามากที่สุดของบุตรทั้งหญิงและชายคือ การมีความสุข (Happiness) ความซื่อสัตย์ (Honesty) ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Consideration) การเคารพเชื่อฟัง (Obedience) การมีอิสระของตนเอง (Independence) และการควบคุมตนเอง (Self-Control) รองลงมาคือ การเป็นคนกว้างขวาง (Popularity) การเป็นนักเรียนที่ดี (Good Student) การมีความประณีตและความสะอาด (Neatness and Cleanliness) บุคลิกลักษณะที่ได้รับเลือกน้อยที่สุดคือ การมีความทะเยอทะยาน (Ambitions) การป้องกันตนเอง (Defend himself) การเป็นที่รักของผู้ใหญ่ (is liked by adult) สามารถเล่นคนเดียวได้ (Able to play by himself) และความเคร่งเครียดเอาเรื่องเอาจัง (Seriousness) อย่างไรก็ตามแล้ว มารดาทั้งสองระดับมีค่านิยมในแนวเดียวกัน แต่มีความแตกต่างกันในค่านิยมบางประการคือ มารดาครอบครัวระดับต่ำถือว่าความสุขมีความสำคัญสำหรับบุตรชายน้อยกว่ามารดาครอบครัวระดับกลาง และถึงแม้ว่าบุคลิกลักษณะที่มารดาทั้ง 2 ระดับในค่านิยมในระดับสูงจะเป็นบุคลิกลักษณะเกี่ยวกับการควบคุมพฤติกรรมเป็นส่วนใหญ่เหมือนกัน แต่ก็ยังมีความแตกต่างกันในเนื้อหาบางส่วนคือ มารดาครอบครัวระดับต่ำให้ความสำคัญแก่ความเคารพเชื่อฟัง ซึ่งแสดงถึงการใช้อำนาจของผู้ปกครองเป็นใหญ่ (Parental Authority) มากกว่ามารดาครอบครัวระดับกลางและมารดาครอบครัวระดับกลางให้ความสำคัญแก่ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการควบคุมตนเอง ซึ่งแสดงถึงการควบคุมพฤติกรรมจากภายในจิตใจว่า เป็นบุคลิกลักษณะที่น่าพึงปรารถนา

⁸ Melvin L. Kohn, "Social Class and Parental Values," Studies in Adolescence (edited by Robert E. Grinder, The Macmillan Company, New York, 1963).

มากกว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำ กับเห็นว่าการอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ซึ่งแสดงถึงการช่างคิดช่างค้นคว้า (Imaginative and Exploration) ว่าพึงปรารถนาสูงกว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำ ในขณะที่มารดาครอบครัวระดับต่ำเน้นเรื่องความประณีตและความสะอาด กับให้ความสำคัญแก่การเป็นเด็กช่างคิดช่างค้นคว้ายกกว่าการเป็นเด็กเชื่อฟังสอนง่าย (Presentable) มารดาครอบครัวระดับกลางถือว่าบุคคลิกลักษณะที่สำคัญสำหรับบุตรชายก็สำคัญสำหรับบุตรหญิงด้วย ส่วนมารดาครอบครัวระดับต่ำถือว่าเด็กชายต้องมีอิสระต่อตนเอง เป็นนักเรียนที่ดี และมีความทะเยอทะยาน ส่วนเด็กหญิงต้องมีความสุข ทำทางดี สะอาดและเป็นระเบียบ บิดาในครอบครัวทั้ง 2 ระดับให้ความสำคัญเหมือนกับมารดาคือให้ความสำคัญ ความซื่อสัตย์ การมีอิสระต่อตนเอง การมีทำทางดี และการควบคุมตนเองสูง แต่ไม่ถือว่าความสุขสำคัญสำหรับเด็กหญิงเหมือนมารดา และบิดาจากครอบครัวระดับกลางให้ความสำคัญแก่ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และการควบคุมตนเองสูงกว่าบิดาครอบครัวระดับต่ำ ในขณะที่บิดาครอบครัวระดับต่ำให้ความสำคัญแก่การเคารพเชื่อฟังสูงกว่าบิดาครอบครัวระดับกลาง ผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าบุปผกรองระดับกลางเน้นการควบคุมพฤติกรรมจากภายในจิตใจในขณะที่บุปผกรองระดับต่ำเน้นการเชื่อฟังอำนาจของบุปผกรอง ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายความแตกต่างของการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวทั้ง 2 ระดับในระยะหลังตามแนวโน้มที่บรอนเฟนเบรนเนอร์ได้สรุปไว้โดยสอดคล้องกัน คือ ในปัจจุบันการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับกลางมีการยอมรับเด็กมากกว่าครอบครัวระดับต่ำ

โคน⁹ ได้นำผลการวิจัยนี้ไปอธิบายความแตกต่างของลักษณะนิสัยของเด็กในครอบครัวระดับต่ำและระดับกลางว่า เป็นผลมาจากความแตกต่างในระบบคำนิยาม ซึ่ง

001437

⁹ Paul F. Secord and Carl W. Backman, Social Psychology, (Tokyo: Kogakusha Company, Ltd.), 1964, p. 562.

ไปกำหนดวิถีการอบรมเลี้ยงดูอีกทอดหนึ่ง และนำมาซึ่งความแตกต่างของพฤติกรรมดังกล่าว โคน ไค เสนอความเห็นเห็นว่าอาชีพของครอบครัวระดับกลางส่วนใหญ่เป็นการใช้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความคิด และสัญญลักษณ์เป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ครอบครัวระดับต่ำทำงานเกี่ยวข้องกับวัตถุมากกว่า ยิ่งกว่านั้นลักษณะอาชีพของครอบครัวระดับกลางส่วนใหญ่ต้องการตัดสินใจของตนเอง (Self-direction) ในขณะที่ครอบครัวระดับต่ำทำตามคำแนะนำของผู้ที่อยู่เหนือกว่า ท้ายที่สุดอาชีพของครอบครัวระดับกลางขึ้นอยู่กับภาระกระทำของตนเอง ขณะที่ครอบครัวระดับต่ำขึ้นอยู่กับภาระกระทำของกลุ่ม โดยเฉพาะในโรงงานอุตสาหกรรมใหญ่ ๆ ดังนั้นจะเห็นว่ามาตรฐานความเป็นอยู่และการศึกษาของกนทั้งสองระดับดังกล่าวทำให้เน้นค่านิยมที่ต่างกัน บิคามารดาครอบครัวระดับต่ำต้องการแสดงออกของบุตรที่ต่อต้านสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นสำคัญในการฝึกอบรม ขณะที่ครอบครัวระดับกลางถือความตั้งใจในการแสดงพฤติกรรมของบุตร เป็นสำคัญ ดังนั้นครอบครัวระดับต่ำจึงมุ่งหวังให้บุตรทำตามกฎเกณฑ์ภายนอก ขณะที่ครอบครัวระดับกลางมุ่งที่จะให้บุตรมีความมั่นคงทางอารมณ์ จึงทำให้เกิดความแตกต่างในลักษณะมโนธรรมของเด็กทั้ง 2 ระดับ คือ ให้ลักษณะมโนธรรมของเด็กครอบครัวระดับกลางอยู่ในรูปของการควบคุมจากภายในจิตใจ ส่วนของเด็กจากครอบครัวระดับต่ำอยู่ในรูปของการควบคุมจากภายนอก

พอล เอฟ. เสคคอร์ด¹⁰ (Paul F. Secord) ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับลักษณะมโนธรรมของเด็กจากครอบครัว 2 ระดับว่า เป็นผลมาจากการใช้ชีวิตที่ไม่ให้ความรักและการให้ความอบอุ่นแก่เด็กแตกต่างกัน เด็กครอบครัวระดับต่ำที่ไม่ได้รับความอบอุ่นจากผู้อื่น ย่อมจะเรียนรู้ที่จะให้สิ่งที่ผู้อื่นหวังน้อย การที่จะไม่ให้ความรักทำให้เด็กเกิดความกระวนกระวายและกระตุ้นให้มีพฤติกรรมในแนวทางที่ยอมรับมาตรฐานที่ผู้อื่นตั้งไว้

¹⁰ Ibid., p. 561.

ขณะที่การขาดความรัก ความอบอุ่น หรือขาดการเน้นเรื่องการควบคุมตนเองและมีการ
ลงโทษทางร่างกายบ่อยครั้ง ย่อมจะทำให้มีการควบคุมพฤติกรรมจากภายในน้อยยิ่งขึ้น
ทั้งนี้ โดยยกผลการวิจัยของ เซียร์ แมคโคบี และ เลอวิน (Sears, Maccoby and
Levin) ในปี 1957 กับของ มิลเลอร์ และ แสวอนสัน (Miller and Swanson)
ในปี 1958 ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างระหว่างการให้ความอบอุ่นแก่เด็ก และเทคนิคการ
สอนระเบียบวินัยของมารดาจากครอบครัวทั้ง 2 ระดับเป็นเหตุผลสนับสนุน

ค.ศ. 1957 เซียร์ แมคโคบี และ เลอวิน¹¹ ได้กล่าวไว้ในรายงานการวิจัย
ฉบับหนึ่งว่า มีความแตกต่างระหว่างเด็กจากครอบครัวระดับกลางและระดับต่ำในเรื่อง
การตั้งมาตรฐานของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน เซียร์ ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า
บางทีงานประจำวันที่เด็กต้องทำประจำในโรงเรียนอาจจะเป็นปัญหาสำหรับเด็กจาก
ครอบครัวระดับต่ำมากกว่า เพราะจากผลการศึกษาเรื่องนี้ไม่พบแนวโน้มใดที่แสดงว่า
ผู้ปกครองระดับต่ำ หรือผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อยมีความต้องการเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทาง
การเรียนของบุตรในระดับต่ำ ตรงกันข้ามดูเหมือนจะเน้นในเรื่องที่จะให้บุตรได้คิดใน
โรงเรียน และให้ความกตัญญูแก่เด็กในเรื่องนี้มากกว่ามารดาครอบครัวระดับกลางอีกด้วย

เกี่ยวกับเรื่องความแตกต่างของแรงผลักดันทางสัมฤทธิ์ผลระหว่างเด็กจาก
ครอบครัวระดับกลางและระดับต่ำ เดวิส และ ฮาวิกเฮิสท์¹² ได้อธิบายไว้ว่าอาจเป็น
เพราะโรงเรียนรัฐบาลในตอนแรกได้สร้างขึ้นมาให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของครอบครัว
ระดับกลาง เพราะว่าคุณคณาการทางการศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวระดับกลาง ทำให้

¹¹R.R. Sears, E.E. Maccoby and H. Levin, Patterns of Child Rearing (Illinois: Rows Peterson), 1957.

¹²Anne Anastasi, Differential Psychology; Individual and Group Difference in Behavior (3rd. ed., New York: Macmillan Company, 1958), pp. 505-535.

หลักสูตร เครื่องล่อใจในการเรียนและประสบการณ์ทางการศึกษาที่โรงเรียนจัดให้เด็ก ไม่เหมาะสมกับเด็กจากครอบครัวระดับต่ำ ได้เสนอข้อคิดที่ว่า นี่อาจเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้พบเด็กที่ไม่อาจปรับตัวทางการเรียน หรือเด็กที่มีความล่าช้าในการเรียนจาก ครอบครัวระดับต่ำ

๑. เสกคอร์ด¹³ (Secord) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างในแรงผลักดันทางสัมฤทธิ์ผลของเด็กจากครอบครัวต่างระดับกัน โดยยกผลการวิจัยของ โรเซน และ ดี แอนเดรท (Rosen and D' Andrade) ใน ค.ศ. 1956 เป็นเหตุสนับสนุนว่า เป็นเพราะมารดาครอบครัวระดับกลางเน้นเรื่องความเป็นอิสระ ต่อตนเอง การช่วยเหลือตนเอง (Self Reliance) และสัมฤทธิ์ผลของสภาพการณ์ต่าง ๆ ในระดับที่ดีที่สุดเป็นมาตรฐาน สูงกว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำ และเน้นปรนเรื่องกฎเกณฑ์ต่าง ๆ (Autonomy) มากกว่าด้วย นอกจากนี้มารดาครอบครัวระดับกลางยังแสดงความตระหนักถึงความสำคัญของสัมฤทธิ์ผลของบุตรและมีการให้รางวัลแก่สัมฤทธิ์ผลต่าง ๆ บ่อยครั้งกว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำ กับมีความรู้สึกไวต่อความล้มเหลวของบุตร และลงโทษต่อความล้มเหลวดังกล่าวของบุตรมากกว่าด้วย, นอกจากนี้ผู้ปกครองจากครอบครัวระดับกลางยังมีค่านิยมหรือความเชื่อว่าคุณคณสามารถจัดการกับโชคชะตาของตนได้ ยอมเสียสละปัจจุบันเพื่อรางวัลในอนาคต มีความเชื่อในตัวบุคคลมากกว่า ความผูกพันกับกลุ่ม และมีระดับความทะเยอทะยานสำหรับบุตรสูงกว่าผู้ปกครองระดับต่ำตามผลการวิจัยของ สโตรดเบค (Strodbeck) ใน ค.ศ. 1958 และของ โรเซน ดี แอนเดรท ใน ค.ศ. 1959 นอกจากนี้การวิจัยของ เวอร์ออฟ, เฟลด์ และ กูริน (Veroff, Feld and Gurin) ใน ค.ศ. 1962 ยังพบอีกว่า เด็กจากครอบครัวระดับกลางได้ประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จ หรือสัมฤทธิ์ผลมากกว่าเด็กจาก

¹³Carl W. Backman and Paul F. Secord, op. cit., pp. 568-570.

ครอบครัวระดับต่ำ ควบคู่ผลทางความแตกต่างของการอบรมเลี้ยงดู และระบบค่านิยมดังกล่าว เสกคอร์ด เชื่อว่านำมาซึ่งความแตกต่างของแรงผลักดันทางสัมฤทธิ์ผลของเด็กจากครอบครัวต่างระดับกัน

จากผลการวิจัยของ มัสเสน (Mussen) และ คองเกอร์ (Conger) ใน ค.ศ. 1956 และของ ซีเวลด์ กับ วอลเดอร์ (Walder) ใน ค.ศ. 1961 เกี่ยวกับเรื่องความก้าวร้าวของเด็กจากครอบครัวต่างระดับกัน พบว่าเด็กจากครอบครัวระดับต่ำมีความก้าวร้าวสูงกว่าเด็กจากครอบครัวระดับกลาง เสกคอร์ดได้ให้คำอธิบายเรื่องนี้ว่า เพราะบิดาและมารดาครอบครัวระดับต่ำลงโทษทางร่างกายแก่เด็กบ่อยครั้งกว่ามารดาครอบครัวระดับกลาง แต่แสดงความรักความอบอุ่นแก่เด็กน้อยกว่า ย่อมจะทำให้เด็กเกิดความต้องการก้าวร้าวสูง (Aggression Motive) ประกอบกับค่านิยมของครอบครัวระดับต่ำเน้นเรื่องการควบคุมตนเองจากภายในจิตใจน้อยกว่าครอบครัวระดับกลางอยู่แล้ว จึงเป็นเหตุให้เด็กจากครอบครัวระดับต่ำมีพฤติกรรมทางก้าวร้าวสูงกว่าเด็กจากครอบครัวระดับกลาง อย่างไรก็ตามผลการวิจัยที่ เชียร์ แมคโคบี และ เลอวิน ทำไว้ในปี ค.ศ. 1957 ได้พบว่าความแตกต่างของความก้าวร้าวของเด็กจากครอบครัวต่างระดับกันไม่มีนัยสำคัญคือไม่มีความแตกต่างกันนั่นเอง เสกคอร์ด ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า อาจเนื่องมาจากมารดาครอบครัวระดับกลางที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้นมีการยอมรับการแสดงความต้องการก้าวร้าวของบุตรสูงมากจนทำให้ไม่เห็นผลความแตกต่างนี้ หรืออาจเป็นได้ว่าความก้าวร้าวของบุตรมิได้ขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูแต่ประการเดียว แต่อาจเป็นผลจากการเลียนแบบ การได้รับการสั่งสอนโดยตรงหรือการเรียนรู้บทบาท ซึ่งเป็นไปได้ที่บุคคลในครอบครัวระดับต่ำอาจต้องไปประสบการณก้าวร้าวในระหว่างการค้าเนิ่นชีวิต บ่อยครั้งกว่าบุคคลจากครอบครัวระดับกลาง¹⁴

สำหรับประเทศไทยเพิ่งให้ความสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของบุคคลจากครอบครัวต่างระดับกันเมื่อไม่นานมานี้เอง อย่างไรก็ตามมีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้พอสมควร คือ

ใน พ.ศ. 2501 แพทย์หญิง สุภา มาลากุล¹⁵ ได้ศึกษาวิถีอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาไทยจำนวน 10 คน ปรากฏผลว่า มารดาส่วนมากคิดว่าบุตรหญิงอายุ 3 ขวบควรจะได้รับประทานอาหารและทำความสะอาดร่างกายตนเองได้ดีกว่าบุตรชายในระดับอายุเดียวกัน มารดาทั้งหมดมีความเห็นพ้องกันว่าบุตรควรจะสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตั้งแต่อายุยังน้อย มารดาที่มีความเห็นว่าสิ่งแรกที่เด็กควรทำได้คือ รับประทานอาหารโดยไม่มีคนช่วย และสิ่งที่สำคัญน้อยที่สุดที่เด็กควรจะได้รับคือการฝึกให้ทำได้คือการแต่งตัวด้วยตนเอง พฤติกรรมของเด็กที่มารดาถือว่าเลวร้ายที่สุดคือ การก้าวร้าวต่อกันแปลกหน้าและผู้สูงอายุกว่า มารดาที่ยอมรับบุตรของตนควบคุมอารมณ์และไม่แสดงความรักออกมา อย่างไรก็ตามมารดาคาดหวังให้บุตรแสดงความรักก้าวร้าวได้เพื่อป้องกันตนเอง และรู้สึกว่าการก้าวร้าวจำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จในชีวิต อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วเด็กควรจะอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่

พ.ศ. 2506 ดร. ฮิวท์ ฟิลิป¹⁶ (Dr. Hugu Philp) แห่งสถาบันการศึกษาเรื่องเด็กกรุงเทพฯ ได้เปิดเผยข้อเท็จจริงที่น่าสนใจเกี่ยวกับวิถีอบรมเลี้ยงดูบุตรในชนบทของประเทศไทยว่า โดยทั่ว ๆ ไปแล้วมารดาไทยมีการยอมรับบุตรในการเลี้ยงดูมาก เช่น ในเรื่องของการฝึกหัดการขับถ่ายดูเหมือนจะเริ่มฝึกหัดช้าทีเดียว ในทางตรงข้าม

¹⁵Supa Malakul, "Pilot Study of Child Rearing in Thai Culture," Journal of the Psychiatric Association of Thailand, III (1958), pp. 1-71.

¹⁶Huge Philp, "Social Factors Effecting Child Development in Villages in Thailand" (Unpublished Paper, 1963).

กลับพบว่า การฝึกหัดเรื่องกรหยานม ขณะที่ทำซ้ำแต่ก็มีแนวโน้มที่จะทำอย่างรุนแรง ผู้วิจัยกล่าวไว้ว่า การฝึกหัดเรื่องความรับผิดชอบทางสังคมได้รับค่านิยมสูงมาก และในเรื่องนี้เรื่องเดียวกันที่พบว่าแม่ไทยในชนบทไม่ยอมรับความต้องการของบุตร นั่นคือแม่ซึ่งมีการยอมรับความต้องการของบุตรอย่างมากในเรื่องการฝึกหัดทำความสะอาดร่างกาย การให้อาหาร และพฤติกรรมทั่ว ๆ ไป กลับไม่ยอมรับความต้องการของบุตรและลงโทษอย่างรุนแรงสำหรับเรื่องที่บุตรทำผิดไปจากกฎเกณฑ์ ระเบียบ หรือแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางสังคม ดร.ฟิลิป ชี้แจงว่าผลของการอบรมและเลี้ยงดูในแนวนี้ คือการเข้มงวดในเรื่องความรับผิดชอบทางสังคม ทำให้เกิดความไม่เป็นตัวของตัวเอง (Dependency) ในเรื่องของความรับผิดชอบทางสังคมของคนในชนบท ดร.ฟิลิป ยังชี้ให้เห็นอีกว่าโดยทั่ว ๆ ไปมีความแตกต่างน้อยมากระหว่างการอบรมเลี้ยงดูบุตรหญิงกับบุตรชาย ยกเว้นแต่ว่าบุตรหญิงจะถูกมุ่งหวังให้มีความรับผิดชอบสูงกว่าบุตรชายตั้งแต่อายุยังน้อยกว่า

สำหรับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาต่างระดับครอบครัวได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้หลายท่านด้วยกันคือ พ.ศ. 2505 จีรภา โควตระกูล¹⁷ ได้วิจัยเรื่องการอบรมเลี้ยงดูบุตรและความคาดหวังของผู้ปกครองตามสายตาของเด็กวัยรุ่นระดับกลาง (Child Rearing Practices and Parents' expectations perceived by Middle Class Adolescents) ศึกษาความเข้าใจของเด็กวัยรุ่นชายหญิงที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ใ้รางวัลและการลงโทษเกี่ยวกับสัมฤทธิผลทางการเรียน นอกจากนี้ก็พยายามที่จะอธิบายความเข้าใจของเด็กที่มีต่อพ่อแม่และตนเอง

¹⁷ Chirapa Kowatrakul, "Child Rearing Practices and Parents' Expectations as Perceived by Middle Class Adolescents" (Master's Thesis, Chulalongkorn University, 1962).

รวมทั้งระดับความกังวลใจและความคิดฝันของเด็กเกี่ยวกับสัมฤทธิผลทางการเรียน
 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยเด็กชาย 95 คน เด็กหญิง 51 คน อายุเฉลี่ย 14 ปี 4 เดือน
 เป็นนักเรียนจากครอบครัวระดับกลางที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษาแห่งหนึ่งใน
 ในจังหวัดพระนคร ผู้วิจัยได้ให้เด็กตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ความ
 คาดหวังการให้รางวัลและการลงโทษของผู้ปกครองกับความกังวลใจและความคิดฝัน
 เกี่ยวกับสัมฤทธิผลทางการเรียนของตน และใช้ ซีแมนติก ดิฟเฟอเรนเชียล สเกล
 (Semantic Differential Scales) เพื่อหาความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับตนเอง
 และผู้ปกครองด้วย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โดยทั่วไปความเข้าใจของเด็กวัยรุ่น
 ระดับกลางที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูและความคาดหวังของบิดากับมารดาคล้ายคลึงกันมาก
 อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างกันบางประการ คือ เด็กชายกับเด็กหญิงมีความรู้สึก
 บิดาให้การอบรมเลี้ยงดูและแสดงการทอดทิ้งตนแตกต่างกัน ส่วนมารดาให้ความกตัญ
 เกี่ยวกับสัมฤทธิผลของตนไม่เท่ากัน และทั้งบิดาและมารดาแสดงการทอดทิ้งตนเมื่อมีผล
 การเรียนต่ำแตกต่างกัน เด็กหญิงและเด็กชายมีความกังวลใจต่อสัมฤทธิผลทางการเรียน
 ไม่เท่ากัน ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายรู้สึกว่าคุณสมบัติชอบและอำนาจในครอบครัวของ
 บิดากับมารดาแตกต่างกัน ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองของนักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย
 และต่อบิดากับมารดาที่หาได้จาก ซีแมนติก ดิฟเฟอเรนเชียล สเกล (Semantic Dif-
 ferential Scales) โดยทั่วไปเป็นไปในทางบวก อย่างไรก็ตามเด็กชายโดย
 ทั่วไปมีแนวโน้มที่จะให้คะแนนตนเองเป็นกลางในหลาย ๆ สเกล (Scales)

ในปีเดียวกันนี้มีการวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาครอบครัว
 ระดับกลางและระดับต่ำอีก 2 เรื่อง คือ

พ.ศ.2503 ศรีสวัสดิ์ ชลวิสุทธิ¹⁸ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร

¹⁸ศรีสวัสดิ์ ชลวิสุทธิ, "การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทาง
 เศรษฐกิจ-สังคมระดับกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สถาบันระหว่างชาติสำหรับ
 การคนควาเรื่องเด็ก วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2503)

ของมารดาครอบครัวระดับกลาง โดยศึกษามารดาครอบครัวระดับกลางค่อนข้างสูง 6 คน และระดับกลางค่อนข้างต่ำอีก 24 คน ผลปรากฏว่าเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ภายในบ้าน บิคา มีหน้าที่หาเงินเลี้ยงครอบครัว เอาใจใส่ดูแลเรื่องการเรียนรู้ของบุตร และเป็นเพื่อนบุตรไปในที่ต่าง ๆ มารดาส่วนใหญ่ทำงานบ้าน มีบ้างเป็นส่วนน้อยที่ทำงาน นอกบ้านเกี่ยวกับการฝึกอบรมและเลี้ยงดูบุตรโดยทั่วไป มารดาครอบครัวระดับกลาง มีความอ่อนโยน เชื่อแผ่ กรุณา เป็นมิตรและแสดงความรักต่อบุตรสูง การลงโทษกระทำไม่รุนแรงนัก

การวิจัยอีกเรื่องหนึ่งคือ การวิจัยของ ชูจิต พิทักษ์ผล¹⁹ ใน พ.ศ. 2505 เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับต่ำในจังหวัดธนบุรี ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ มารดาครอบครัวระดับต่ำ จำนวน 30 คน พบว่ามารดาครอบครัวระดับต่ำให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรตามประสบการณ์ที่ตนเคยได้รับการอบรมเลี้ยงดูมา บิคาจะช่วยเหลือเลี้ยงดูบุตร เฉพาะเมื่ออยู่ในวัยทารกเท่านั้น มารดาแม่จะรักบุตร แต่กลงโทษหนักและชมเชยบุตรให้เชื่อฟังตน

ต่อมา พ.ศ. 2507 พิไล ชัยกุล²⁰ ได้สัมภาษณ์มารดาของเด็กครอบครัวระดับกลาง จำนวน 70 คน ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร ปรากฏว่ามารดาครอบครัวระดับกลาง มีความบุตรควรได้รับการชอนปรนในความต้องการเกือบทุกอย่าง อย่างไรก็ตามมีข้อบกพร่องที่นำสังเกต 2 ประการคือ เด็กจะต้องเชื่อฟังบิคา และมารดาและต้องเรียนโคดี

¹⁹ ชูจิต พิทักษ์ผล, "การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวระดับต่ำในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2505)

²⁰ Pipai Chaiyakul, "Child Rearing Practices of Middle Class Families in Bangkok-Thonburi" (Master Thesis, Chulalongkorn University, 1964)

พ.ศ. 2511 ประภัสสร ฮุนตระกูล²¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของมารดาตามความเข้าใจของบุตรจากครอบครัวไทยระดับกลางและระดับต่ำในกรุงเทพฯ และธนบุรี การวิจัยนี้เป็นการหาความแตกต่างของความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับพฤติกรรมของมารดา กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยอนุบาลระหว่าง 13-16 ปี จำนวน 120 คน ผู้วิจัยได้แบ่งเด็กออกเป็นกลุ่มตามระดับชั้นและเพศของบุตรเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน เท่า ๆ กัน แล้วให้เด็กรายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมของบิดาและมารดา โดยให้ตอบแบบรายงานพฤติกรรมของผู้อปกครอง (Children's Report of Parental Behavior Inventory) ส่วนมารดาก็ให้ตอบแบบรายงานชุดเดียวกัน ผลปรากฏว่าเด็กครอบครัวระดับกลางมีความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตรของมารดาในทางที่ดีกว่าเด็กจากครอบครัวระดับต่ำ กล่าวคือ เด็กจากครอบครัวระดับกลางเห็นว่ามารดาให้ความรัก การอบรมและมีความเข้าใจและสนับสนุนเด็กมากกว่า ในขณะที่เด็กจากครอบครัวระดับต่ำรู้สึกวามารดาเข้มงวดและโหดร้ายกับตนมากกว่าเด็กจากครอบครัวระดับกลาง สำหรับบิดาไม่ว่าจะมาจากครอบครัวระดับใดดูเหมือนจะแสดงความรักและให้อิสระในการปกครองตนเองและผ่อนปรนในเรื่องกฎเกณฑ์ต่อเด็กหญิงมากกว่ามารดาซึ่งมีแนวโน้มที่จะควบคุมและแสดงความรักต่อบุตรชายสูงกว่า และโดยทั่วไปแล้วบิดาให้ความสนับสนุนในเรื่องการเรียนของบุตรมากกว่ามารดา อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบรายงานของบุตรและมารดาในระดับเดียวกันแล้ว ปรากฏวามารดารายงานว่าตนมีความอบรมเลี้ยงดูไปในทางบวก ในเรื่องที่ได้รู้สึกไปในทางลบ และรู้สึกต่อการอบรมเลี้ยงดูในทางลบ ของตนต่ำกว่าที่บุตรรู้สึก

21

Prapatsorn Hoontrakool, "A Comparative Study of Maternal Behavior as Perceived by Middle and Lower Class Thai Children of Bangkok and Thonburi " (Master Thesis, Chulalongkorn University, 1968).

จากการวิจัยข้างต้นทั้งหมดพอจะมองเห็นภาพของการอบรมเลี้ยงดูบุตรในสังคมไทยบ้างคือ

1. โดยทั่ว ๆ ไปแล้วมารดาไทยทั้งในชนบทและกรุงเทพฯ เน้นความรับผิดชอบเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเองของเด็กหญิงสูงกว่าเด็กชาย
2. การอบรมเลี้ยงดูของมารดาในชนบทมีการยอมรับความต้องการของบุตรมากกว่าในเกือบทุก ๆ เรื่อง การฝึกอบรมทำในระดับอายุมาก ยกเว้นเรื่องการศึกษานมและการฝึกอบรมความรับผิดชอบทางสังคม มารดาครอบครัวชนบทเน้นเรื่องการทำตามกฎเกณฑ์ระเบียบและแบบแผนของสังคมสูงมาก (Social Responsibility) ซึ่งทำให้เด็กในชนบทไม่มีอิสระต่อตนเอง (Dependency) ในเรื่องกฎเกณฑ์ทางสังคม ในขณะที่มารดาในกรุงเทพฯ คาดหวังให้บุตรมีความรับผิดชอบช่วยเหลือตนเองและการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ ในระดับอายุน้อย
3. ครอบครัวในกรุงเทพฯ ถือว่า การควบคุมตนเองมีความสำคัญ แต่ยอมรับว่าการก้าวร้าวเป็นสิ่งจำเป็นในการประสบความสำเร็จในชีวิต อย่างไรก็ตามจะห้ามและลงโทษอย่างรุนแรงต่อการก้าวร้าวของบุตรกับคนแปลกหน้าและผู้ใหญ่
4. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับกลางและระดับต่ำโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว เน้นเรื่องความเชื่อฟังของบุตรต่อบิดามารดาเหมือนกัน
5. วิถีอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับกลางโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว บิดามารดาและบุตรมีความสัมพันธ์กันอบอุ่นกว่าครอบครัวระดับต่ำ มารดาใช้วิธีการไม่รุนแรงมีการยอมรับความต้องการของบุตรในเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องความไม่เชื่อฟังบิดามารดา และเรื่องสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และโดยทั่ว ๆ ไปแล้วคาดหวังสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของบุตรหญิงและบุตรชายไม่เท่ากัน
6. ครอบครัวระดับต่ำ ใช้วิถีเลี้ยงดูตามที่ได้รับถ่ายทอดกันมา บิดามารดามีความรักบุตร แต่มีวิถีลงโทษที่รุนแรงกว่าครอบครัวระดับกลาง เน้นความเคารพเชื่อฟังผู้ปกครอง และจะลงโทษอย่างรุนแรงต่อการขัดขืนอำนาจของผู้ปกครองมากกว่าครอบครัวระดับกลาง (Parental Authority) บุตรครอบครัวระดับต่ำมีความรู้สึกว่ามีบิดามารดาโหดร้ายของตน

จากความแตกต่างของวิธีการและบรรยากาศในการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวทั้ง 2 ระดับนี้ น่าจะเป็นผลให้เกิดความแตกต่างทางบุคลิกภาพบางประการของเด็กจากครอบครัวทั้ง 2 ระดับ อย่างไรก็ตาม ทางด้านบุคลิกภาพของเด็กไทยจากครอบครัวระดับต่าง ๆ เท่าที่พบมีการวิจัยไว้มากนัก กล่าวคือ

พ.ศ. 2503 บุญยิ่ง เจริญยิ่ง²² ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการปรับตัวทางสังคมกับระดับฐานะทางสังคม เศรษฐกิจของเด็กวัยรุ่นในจังหวัดพระนครที่มีอายุระหว่าง 17 ถึง 21 ปี ปรากฏว่าวัยรุ่นจากครอบครัวที่มีฐานะทางสังคม เศรษฐกิจค่อนข้างสูงมีแนวโน้มที่จะได้รับเลือกจากเพื่อนในเรื่องการเรียนและการเล่นสูงกว่าวัยรุ่นจากครอบครัวระดับต่ำ การวิจัยนี้สอดคล้องกับวิธีอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวระดับกลางที่มีการยอมรับบุตรสูงกว่า อ่อนกว่า และมีการคาดหวังในสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง ดังนั้น เด็กจากครอบครัวระดับกลางจึงควรถ่ายทอดความสัมพันธ์อันอ่อนนุ่มนั้นไปยังหมู่เพื่อนได้ดีกว่าเด็กจากครอบครัวระดับต่ำที่เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจากทางบ้านในลักษณะที่ไม่อ่อนนุ่มนัก

พ.ศ. 2512 ฉวี กาพย์²³ ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวในโรงเรียนของนักเรียนที่มาจากครอบครัวระดับกลางและระดับต่ำที่มีอายุระหว่าง 12 ถึง 16 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษา 2 แห่งในจังหวัดพระนคร โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพของเด็กในระดับเตรียมอุดม แบบ เอ. (High School Personality Questionnaire Form A) เป็นเครื่องมือวัดบุคลิกภาพและ

²²บุญยิ่ง เจริญยิ่ง, "สังคมมิติ" (รายงานการวิจัยฉบับที่ 2 ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก, วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513).

²³ฉวี กาพย์, "การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพและความสามารถในการปรับตัวในโรงเรียนของนักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางและชั้นต่ำ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512).

ใช้แบบสำรวจปัญหาของมูนนี่ (The Mooney Problem Checklist) และแบบทดสอบ
 วัดสังคมมิติ (Sociometric Test) วัดความสามารถในการปรับตัว ผลการวิจัย
 พอสรุปได้ดังนี้ คือ นักเรียนทั้งชายและหญิงจากครอบครัวระดับกลางได้รับเลือกจากเพื่อน
 ในห้องเรียนมากกว่านักเรียนจากครอบครัวระดับต่ำ ทางด้านบุคลิกภาพนักเรียนชายจาก
 ครอบครัวระดับกลางมีบุคลิกภาพเป็นตัวของตัวเอง ก้าวร้าว รุกราน สูงกว่านักเรียน
 ชายจากครอบครัวระดับต่ำ ส่วนนักเรียนหญิงมีบุคลิกภาพสนุกสนานร่าเริงมากกว่านักเรียน
 หญิงจากครอบครัวระดับต่ำ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเจ็บขริบ เศร้า ไม่ซางพูด และมีการระมัด
 ระวังตัวอยู่ตลอดเวลา ไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องความสามารถในการปรับตัวระหว่าง
 นักเรียนหญิงและนักเรียนชาย โดยส่วนรวมนักเรียนชายมีความก้าวร้าว เป็นตัวของตัว
 เองสูงกว่านักเรียนหญิง ในขณะที่นักเรียนหญิงมีความสามารถในการสังคม ใจอ่อน และ
 อ่อนไหวง่ายกว่า ส่วนทางด้านปัญหาของนักเรียนจากครอบครัวทั้ง 2 ระดับปรากฏว่า
 นักเรียนหญิงจากครอบครัวระดับกลาง เกรงว่าตนจะทำอะไรผิดและบิดามารดาที่น้อง
 ไม่เข้าใจในกิจกรรมที่ทำในโรงเรียนขณะที่นักเรียนชายมีปัญหากับ ความจำ การ
 เรียนและปัญหากับบิดามารดา นักเรียนหญิงครอบครัวระดับต่ำมีปัญหากับ
 บุคลิกภาพ การปรับตัวและการเรียน ในขณะที่นักเรียนชายมีปัญหากับเพื่อนและ
 การเรียน จะเห็นว่าการวิจัยโดยส่วนรวมนับสนุนการวิจัยของ มูญยั้ง เจริญยั้ง และ
 สอดคล้องกับวิสัยธรรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวทั้ง 2 ระดับ ยกเว้นเรื่องความก้าวร้าว
 ของนักเรียนระดับกลางซึ่งสูงกว่านักเรียนจากครอบครัวระดับต่ำ อย่างไรก็ตามอาจ
 เป็นไปได้ว่า ความขัดแย้งนี้มีได้เป็นผลของการอบรมเลี้ยงดูบุตรแต่ประการเดียว หาก
 แต่อาจเป็นผลของระบบค่านิยมโดยส่วนรวมของสังคมไทยที่ยอมรับว่า ความก้าวร้าว
 จำเป็นสำหรับการประสบความสำเร็จในชีวิต

สำหรับเรื่องความแตกต่างของระบบค่านิยมของครอบครัวต่างระดับกัน ซึ่งผู้วิจัย
 จะได้ทำการศึกษานั้น เท่าที่พบยังไม่มีการศึกษาไว้ คงมีแต่การศึกษาค่านิยมของสังคมไทย
 โดยส่วนรวม คือ

พ.ศ. 2506 ไพฑูรย์ เครือแก้ว²⁴ ได้รายงานเกี่ยวกับระบบค่านิยมของสังคมไทยไว้ในหนังสือลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน ว่า คนไทยยกย่องเงินและอำนาจของผู้ใหญ่ ยกย่องความเป็นคนใจนักเลง ใจกว้าง ความกตัญญู การมีความรู้ และการเคารพนอบน้อมผู้ใหญ่ เป็นค่านิยมเบื้องต้นของตน

พ.ศ. 2511 วีรยุทธ วิเชียรโชติ²⁵ ได้ศึกษาความแตกต่างของฐานะและบทบาทของบุคคลในสังคมไทย โดยใช้วิธีวิเคราะห์จากคำสรรพนามที่ใช้ในการติดต่อสัมพันธ์กัน ผลปรากฏว่าสิ่งที่ได้รับค่าสูงสุดในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ ความสุภาพเป็นเบื้องต้น เด็กไทยจะถูกสอนให้เป็นคน "เรียบร้อย" ซึ่งหมายถึงสุภาพ มีความประพฤติเหมาะสมในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สำหรับบุคลิกลักษณะที่ได้รับค่านิยมในการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลในอันคัมรองลงมา คือ การเคารพฐานะ (Status) ของบุคคล กับการเคารพในอำนาจของบุคคลตามลำดับ วีรยุทธ วิเชียรโชติ ได้ยกคำกล่าวเกี่ยวกับค่านิยมของคนไทย ซึ่งอาจารย์ชาวต่างประเทศที่เข้ามาสอนหนังสือในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทยระยะหนึ่ง ได้กล่าวไว้ในรายงานการวิจัยครั้งนั้น คำกล่าวนั้นคือ "การได้รับอภิสิทธิ์และอำนาจ เป็นยอดปรารถนาในระบบค่านิยมไทย" ท้ายที่สุดได้สรุปการวิจัยไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลโดยส่วนรวมในสังคมไทยเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย ภัยเหตุนั้นอาจจะเป็นผลให้โครงสร้างของสังคมไทยเป็นสังคมแห่งระเบียบประเพณีและการนับถืออำนาจ (Traditional and Authority in nature)

²⁴ไพฑูรย์ เครือแก้ว, ลักษณะสังคมไทยและหลักการพัฒนาชุมชน (พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์เกอกุล, 2506).

²⁵Weerayudh Wichiarjote, "Semantic Feature Analysis of Role Differentiation: A Potential Model for Cross-Cultural Research," (Doctor's Thesis, University of Illinois, 1968).

พ.ศ. 2514 กอ สวัสดิ์พาณิชย์²⁶ ได้รายงานไว้ในบทความเรื่อง ค่านิยมที่จะเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยว่า ปัจจุบันจากการสังเกตการณ์ที่ความหมายอุดมคติทางศาสนาที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" ได้เปลี่ยนแปลงจากเดิม กล่าวคือ "การได้ดี" ได้รับความหมายถึงอำนาจและฐานะทางการเงินแทนความดีตามบัญญัติไว้ในพุทธศาสนา กอ สวัสดิ์พาณิชย์ ได้สรุปการเปลี่ยนแปลงนี้ว่า บ่งให้เห็นถึงแนวโน้มของสังคมไทยที่มีการนับถือ อำนาจและฐานะการเงินสูงขึ้นกว่าเดิม

จากหลักฐานข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า โดยส่วนรวมแล้วค่านิยมของสังคมไทยเน้นเรื่องการนับถืออำนาจของผู้ใหญ่และระดับฐานะของบุคคลกับความสุภาพและรักษาระเบียบประเพณีของสังคม

ผู้วิจัยหวังว่าผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่านิยมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกลักษณะของนักเรียนวัยรุ่นจากครอบครัวต่างระดับกัน ที่ผู้วิจัยจะได้ศึกษาต่อไปจะให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มบุคคลในสังคมไทยที่ชัดเจนขึ้น และคงจะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษา และสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องของบางพอสมควร

²⁶ กอ สวัสดิ์พาณิชย์, "ระบบค่านิยมที่จะเปลี่ยนแปลง," (สยามรัฐรายวัน, สำนักพิมพ์สยามรัฐ พระนคร 3-4 เมษายน, 2514), หน้า 8.